

Fyll i kontaktuppgifter på sidan 2 och 4 och placera det här beslutsstödet i skolans krispärm!

Datum:

FÖR SKOLAN:

BESLUTSSTÖD

Vid allvarlig självskada samt självmordsförsök

Viktigt!

Om du misstänker *akut fara för livet* gäller inga krav på samtycke eller sekretess i kontakt med blåljusaktörer och akut sjukvård när det gäller uppgifter som behöver lämnas för att rädda liv. Situationen är helt jämförbar med hur man agerar om någon får hjärtstopp. Då gäller "Nöd-rätt", rätten att rädda liv, enligt Brb 24 kap. 4 §. Nödrätt kan innebära t ex att bryta upp en dörr, slå sönder en glasruta.

Steg 1 Säkra situationen och ring 112

- Ring 112 vid upptäckt allvarlig/livshotande självskada
- Ring 112 vid självmordsförsök
- Ge LABC

- vid förgiftning eller överdosering av läkemedel.
- vid svår blödning och pulsåderblödning (sprutande eller pulserande blödning orsakad av skada i större pulsåder).

- Utsätt inte dig själv för fara.
- Om möjligt, påkalla hjälp av någon annan i närheten men var inte två i kontakten med den unga personen.
- Agera genom att kontakta och avleda utan att provocera och skrämna.
- Lämna inte personen ensam!
- Om möjligt, avlägsna tillgången till några medel för att ta sitt liv t ex mediciner samt vapen som kan användas för att skada sig själv eller andra.
- Vid risk för att utsätta sig för egen fara, invänta hjälp från 112.
- Utse någon från personalen att möta upp blåljuspersonalen.

Plats för händelsen:

- I möjligaste mån, skydda eleven från närvaro av elever och personal som inte fyller en funktion på plats.
- I möjligaste mån, skydda elever och personal från att närvara vid platsen för händelsen.

Steg 2 Aktivera skolans krisplan

SAMMANKALLA SKOLANS KRISGRUPP

Ange här NAMN och KONTAKTUPPGIFTER på de personer som har ett ansvar att leda arbetet i samband med händelsen:

ANHÖRIGA

- Rektor beslutar i samråd med polis eller insatsledare på plats hur kontakten med anhöriga/vårdnadshavare ska genomföras. *Samarbete med föräldrar och anhöriga är oerhört viktigt.*

INFORMATION

- Rektor beslutar om och i så fall hur elever och skolpersonal ska informeras.
- Det kan vara viktigt att elever och skolpersonal informeras för att undvika smittorisk och onödig ryktesspridning. Informationen ska vara saklig och de frågor som ställs ska också besvaras så sakligt som möjligt.
- Om media hör av sig, var försiktig med uttalanden, undvik att gå in på hur och var personen skadat sig/gjort självmordsförsök. En felaktig beskrivning kan göra att sårbara kamrater kan identifiera sig med den genomförda handlingen. Endast den av krisgruppen utsedd medieansvarig, bör ansvara för denna kontakt.

KRISHANTERING

- Om händelsen är känd måste tid och utrymme ges i klassrummen så att eleverna får möjlighet att bearbeta sina känslor.
- Särskild uppmärksamhet bör riktas till de elever och till den skolpersonal som är nära den elev som det gäller. Elever, som man vet är sårbara, bör också ägnas särskild uppmärksamhet och vid behov hänvisas till psykolog eller kuratorsamtal och/eller barn- och ungdomspsykiatrisk bedömning.

Steg 3 Fortsatt arbete med stöd till eleven

- Att alla berörda på skolan arbetar tillsammans i en resursgrupp för att rädda liv och har eleven det berör i centrum av gruppen.
- Om möjligt, inkludera vårdnadshavare i gruppen så tillvida det inte innebär en fara för eleven.
- Grundregeln är förstås att vårdnadshavare får information så att de kan ta ett fortsatt huvudansvar för sitt barn och dess behov av hjälp och vård. Ibland är detta inte lämpligt och vårdnadshavaren är en avgörande del i den ungas problem. Om så är fallet och den unga är under 18 år, så innebär situationen att den unga behöver skydd av samhället och att en kontakt måste tas med socialtjänsten.
- Fråga om viktiga personer som vårdnadshavare eller närmsta anhörig känner till om hur hen mår. Stöd personen att berätta för dessa viktiga personer och erbjud dig att kunna vara med eller vara den som tar kontakt för att delge situationen.
- Be personen att få kontakta andra professionella som kan bidra och bryt sekretess om det handlar om att akut kunna rädda liv.
- **Gå aldrig med på att titta om självmordsavsikter!**

Din arbetsplats/enhets nätverk av kontakter för att rädda liv:

CHEF OCH KOLLEGOR:

Ta stöd av närmaste chef och kollegor i den akuta situationen.
Ta stöd av interna rutiner vid akuta situationer om de finns framtagna.

SAMORDNARE SKOLAN:

Fyll i namn, profession, telefonnummer till personer med särskilt ansvar/kompetens på skolan att samordna/ge råd och stöd i akuta situationer.

VÅRDCENTRAL/PRIMÄRVÅRD:

Fyll i namn och telefonnummer till närliggande vårdcentral.

BARN- OCH UNGDOMSPSYKIATRI:

Fyll i namn och telefonnummer till närliggande bup.

ANHÖRIGA:

Kontaktuppgifter att ringa i den aktuella situationen.

ANNAT:

Steg 4 Uppföljning av händelsen

- Rektor initierar ett möte för uppföljning av händelsen i skolans elevhälsoteam inom en månad.
- Det uppföljande mötet är ett led i att, på organisatorisk nivå, hantera efterförloppet av krisen som händelsen kan innebära samt att fånga in aspekter av lärande med samverkande parter för att förebygga självmord, självmordsförsök, allvarlig självskada på skolan.

FRÅGOR ATT REFLEKTERA KRING:

- Vad betyder/innebär att förebygga självmord för vår skola?
- Vad betyder/innebär att förebygga självmord i mitt arbete och i min roll?
- Vad betyder/innebär att förebygga självmord i samverkan med andra berörda parter?

LÄR DIG MER:

För tips och praktiska verktyg att möta elever som mår dåligt samt att lära mer om att förebygga självmord – se skolmaterialet "Stör döden" för högstadiet och gymnasiet:
<http://stordodenutbildning.se/#page1585127225896>

Symtom och varningstecken att reagera på som akuta – ”skarpt läge”

- Djup nedstämdhet
- Stark hopplöshet eller uppgivenhet och alla uttryck för att inte orka med livet eller att tänka sig döden som en befrielse eller utväg
- Samtidig påverkan av alkohol och droger eller ett känt riskbruk med eller utan beroende
- Uttryck för att vara en belastning för andra, eller en person med ett omöjligt, ensamt eller ohjälpligt misslyckat liv
- Nödstillhet och allvarlig oro eller nedstämdhet kopplat till aktuella händelser (som separationer, förlust av närstående, förlust av socialt anseende eller sammanhang)
- Oroväckande, avvikande, handlingar som kan tyda på att personen håller på att ta avsked eller ordna för en värld där hen inte längre finns
- Oväntad och kraftig återhämtning och till synes betryggande normalisering hos en person som varit socialt och psykiskt nödställd med eller utan sjukdom (Det är hos ungdomar mycket vanligare att de inte har en psykisk sjukdom och inte har haft någon vårdkontakt men att livsproblem och sociala svårigheter kan leda till en suicidal olyckskedja)
- Personlighetsproblematik såsom emotionellt instabilt (borderline) och antisocialt eller uppförandestört (barn) beteende
- Ointresse för tidigare aktiviteter och intressen, inte minst närstående och socialt umgänge
- Social utsatthet som mobbning och psykisk och social misshandel, offentlig skandalisering efter andras eller egna handlingar, sexuella övergrepp och övrig fysisk misshandel
- Aggressivitet, våldsbägenhet, farlighet eller självdestruktivitet och självskadebeteende
- Större och oroväckande beteendeförändringar, särskilt på kortare tid, (t ex undandragande och isolering, skolk, stark försämrad prestation i skolan och likgiltighet för detta, sämre egenvård inklusive hygien, mat, sömn och motion)
- Svår ångest eller rastlöshet och irritabilitet
- Svår sömnstörning
- Hotfulla psykotiska föreställningar om t.ex. förföljelse eller plågsamma uppmånande röster

Kroppslig sjukdom tillsammans med något av ovanstående. Till exempel:

- Neurologisk sjukdom eller annan allvarlig sjukdom
- Smärtsyndrom

Riskfaktorer för självmord (suicid)

Viktiga riskfaktorer att känna till och som har helt olika betydelse för olika personligheter i olika livssituationer. Man kan inte bestämma risken för självmord för att några faktorer föreligger hos en person, men förekomst av flera eller viktiga faktorer hos en person i nöd ger anledning att vara mer observant.

- Tidigare självmordsförsök
- Tidigare eller aktuellt allvarligt självskadebeteende
- Depressionssjukdom och bipolär sjukdom
- Schizofreni och schizofreniliknande sjukdom
- Långvarig/kronisk ätstörning
- Personlighetssyndrom, (särskilt med stresskänslighet, lättväckt aggressivitet och lättkränkthet samt fr.a. impulsivitet)
- Neuropsykiatriska funktionsvariationer (t.ex. autismspektrumstörningar, ADHD, Tourettes syndrom)
- HBTQI+ -personer
- Substansbrukssyndrom ("missbruk") med eller utan beroende
- Tidigare användande av alkohol vid kris och nedstämdhet
- Allvarlig kroppslig sjukdom och smärtproblematik
- Självmord och suicidalitet (självmordstankar/planer/försök/fullbordat självmord) i familjen (även släkten) och bland närstående/vänner
- Svår utsatthet och traumatisering under den tidiga barndomen
- Normbrytande beteende, lagbrott, kriminalitet
- Utlandsfödd, särskilt med ursprung i krigshärjade länder och särskilt ensamkommande unga, utlandsadopterad
- Tidigare eller aktuell utsatthet som sexuella övergrepp, mobbing eller dödsfall hos närstående
- Ensamhet, isolering och bristande socialt nätverk
- Livskriser, förluster, t.ex. partner eller närstående, men också socialt anseende, misslyckanden
- Våldserfarenhet från familjen, från social situation eller egen benägenhet att använda våld
- Tillgång till vapen, läkemedel och andra medel/metoder som kan användas vid självmord